

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه اصلاح ماده (۲۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت»

مقدمه

ماده (۲۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ این اجازه را به نیروی انتظامی می‌دهد تا با موافقت وزارت کشور آن دسته از کارکنان را که در مناطق مرزی جزایر کشور شامل پاسگاه‌های مرزی و ساحلی، پست‌های کنترل مرزهای زمینی و دریایی، مرزبانان و جانشین آنها، حوزه‌های مرزی و ساحلی، مترجمین و مدیران حوزه‌ها مشغول انجام خدمت هستند را از پرداخت اجاره خانه‌های سازمانی که در این مناطق در اختیار آنان قرار می‌دهد معاف کند. به موجب این ماده از قانون، نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ارتش جمهوری اسلامی ایران (نیروهای نظامی) از این امتیاز محروم بوده و امتیاز این قانون صرفاً مشمول کارکنان نیروی انتظامی می‌شود.

این لایحه نیز با هدف برخورداری کارکنان سپاه پاسداران و ارتش از امتیاز مذکور، بنا به پیشنهاد وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در تاریخ ۱۳۸۳/۸/۳ تقدیم مجلس شورای اسلامی گردیده است.

۱. سابقه

طبق ماده (۲۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷، مأموران نیروی انتظامی شاغل در مناطق مرزی کشور از پرداخت اجاره خانه‌های سازمانی معاف شده‌اند که این موضوع با موافقت وزیر کشور وقت انجام شده است.

۲. مسئله

پرسنل سایر نیروهای مسلح (ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) نیز با مطلع شدن از این امتیاز پرسنل نیروی انتظامی متقاضی بهره‌گیری از این امتیاز (معافیت از پرداخت اجاره مسکن سازمانی در مناطق مرزی) شده‌اند و در همین رابطه با پیشنهاد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۶/۸ هیئت وزیران مصوب شده که سایر نیروهای مسلح نیز از این امتیاز برخوردار شوند.

۳. بررسی کارشناسی

۳-۱. یکی از آسیب‌های جدی در خصوص حقوق و مزایای پرسنل نیروهای مسلح این است که ما همه آنها را بدون در نظر گرفتن مأموریت‌ها و وظایف تخصصی آن که دارای تفاوت‌های اساسی است به یک شکل ملحوظ نظر قرار داده و حقوق یکسان و مساوی برای آنان پرداخت کنیم که این موضوع نقض غرض و کاری غیرمنطقی و غیرعلمی است. بنابراین باید اصول و شاخص‌های منطقی تفاوت در حقوق و مزایا مدنظر تصمیم‌گیرندگان قرار گیرد.

۳-۲. مأموریت مرزی کشور در دوران صلح براساس قانون نیروی انتظامی، مصوب ۱۳۸۲ برعهده نیروی انتظامی است. بنابراین معافیت کارکنان ناجا در مناطق مرزی از پرداخت اجاره بها یک تصمیم منطقی برای ارتقای انگیزش نیروهای انسانی و خانواده‌های آنان است و سایر نیروهای مسلح (ارتش و سپاه) که در شرایط صلح مأموریت مرزی ندارند، نباید از این امتیاز برخوردار شوند مگر اینکه واقعاً و در مقام عمل برای گردان‌های ارتش و سپاه پاسداران مأموریت‌های مرزی پیش‌بینی شده باشد (در شرایط صلح) در این صورت موضوع منطقی است.

۳-۳. امعان نظر در شرایط خدمتی هرکدام از نیروهای مسلح (ارتش، سپاه، نیروی انتظامی و بسیج) و یگان‌های تابعه آنها مانند نیروهای دریایی، هوایی - زمینی، یگان‌های ویژه و... این واقعیت را گوشزد می‌کند که متناسب با تخصص، شرایط، مقتضیات شغل و مأموریت‌ها حقوق نیروهای انسانی و مزایای آنان حتماً باید متفاوت و مبتنی بر عقلانیت و هوشمندی باشد تا نیروهای انسانی در کنار انگیزه‌های معنوی که رکن بنیادین تلاش و مجاهدت فی سبیل‌الله است احساس تبعیض ناروا ننمایند یا اینکه با انجام کارهای متفاوت حقوق یکسان دریافت نکنند.

۴. تبیین موضوع

۴-۱. از محتوای ماده (۲۰) قانون تنظیم، این‌گونه برمی‌آید که قانون‌گذار بر این باور بوده است که وظایف کارکنان نیروی انتظامی که در مناطق مرزی و جزایر، مشغول انجام وظیفه هستند از بعد کمی و کیفی و یا از حیث حساسیت و میزان اهمیت شغل با کارکنان سپاه پاسداران و ارتش که در همین مناطق مشغول انجام خدمت هستند، متفاوت است. از سوی دیگر طراحان لایحه چنین اعتقادی نداشته و بر این اعتقادند که کارکنان سپاه پاسداران و ارتش باید همانند کارکنان نیروی انتظامی از امتیازات این قانون برخوردار باشند و بر این باورند که این امر موجب حفظ روحیه و ارتقای توان خدمتی و دفاعی کارکنان ارتش و سپاه پاسداران خواهد شد که در کنار کارکنان نیروی انتظامی مشغول حفاظت و حراست از تمامیت ارضی کشور هستند.

۴-۲. بررسی لایحه از حیث بار مالی از دیگر مسائلی است که باید مورد توجه قرار گیرد. بار مالی زمانی متوجه دولت خواهد بود که اجاره‌بهای خانه‌های سازمانی کارکنان ارتش و سپاه پاسداران توسط دولت پرداخته شود یا اینکه به لحاظ معافیت کارکنان مذکور از پرداخت اجاره‌بهای خانه‌های سازمانی دولت با کاهش منابع درآمد مواجه شود. از محتوای ماده این‌گونه برمی‌آید که خانه‌های در اختیار کارکنان ارتش و سپاه پاسداران متعلق به دولت بوده و این کارکنان به دولت اجاره‌بها پرداخت می‌کنند و لذا با اصلاح این قانون منابع درآمدی دولت کاهش می‌یابد. البته سؤالی که در این خصوص مطرح است این است که آیا در حال حاضر کارکنان ارتش و سپاه پاسداران که از خانه‌های سازمانی استفاده می‌کنند به دولت اجاره‌بها پرداخت می‌کنند؟ اگر این‌گونه باشد که هیچ‌گونه بار مالی متوجه دولت نخواهد بود و بهتر است این لایحه با موافقت مجلس شورای اسلامی به تصویب برسد. البته حتی در صورت وجود بار مالی، اشکالی از این حیث متوجه تصویب لایحه نمی‌باشد، چرا که دولت بار مالی لایحه را مدنظر قرار داده است.

۴-۳. موضوع دیگری که در این تصمیم‌گیری باید مورد توجه قانون‌گذاران قرار گیرد، مقایسه حقوق و مزایا و خدمات بیمه‌ای کارکنان نیروهای نظامی و انتظامی است. براساس بررسی‌های به عمل آمده، از حیث دریافت حقوق ثابت، مزایای شغل، فوق‌العاده خاص (جذب)، فوق‌العاده ویژه یا حق تخصص و کمک هزینه عائله‌مندی و خدمات بیمه‌ای، تفاوت چندانی در میزان پرداخت‌ها «آنچه به موجب قوانین، مصوبات دولت، مصوبات ستاد کل نیروهای مسلح و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح» انجام می‌پذیرد، در نیروهای مسلح وجود نداشته و تنها تفاوت عمده که اخیراً به‌عنوان فوق‌العاده رسمی و قانونی به کارکنان نیروی انتظامی پرداخت می‌شود و سایر کارکنان نیروهای مسلح از آن برخوردار نمی‌باشند، فوق‌العاده موضوع ماده (۱۶۹) قانون نیروی انتظامی است که آیین‌نامه اجرایی آن نیز در تاریخ ۱۳۸۳/۹/۲۵ به تصویب رسید و طی آن از تاریخ ۱۳۸۳/۴/۱ معادل ۳۰ درصد مجموع حقوق و مزایای شغل تحت عنوان فوق‌العاده رسمی به کارکنان نیروی انتظامی پرداخت می‌شود. در زمینه خدمات درمانی می‌توان ادعا کرد که کارکنان سپاه پاسداران خدمات بیشتری دریافت می‌نمایند.

جمع‌بندی و پیشنهاد

از مطالب مذکور چنین برمی‌آید که کارکنان نیروی انتظامی «براساس آنچه به موجب قوانین و مقررات پرداخت می‌شود»، در مقایسه با کارکنان سپاه پاسداران و ارتش، از امتیاز موضوع ماده (۲۰) قانون تنظیم ... و فوق‌العاده موضوع ماده (۱۶۹) قانون نیروی انتظامی که میزان آن معادل ۳۰ درصد مجموع حقوق و مزایای شغل است برخوردار هستند. هر چند ممکن است از نگاه قانون‌گذاران با توجه به ماهیت، حساسیت و سختی کار نیروهای انتظامی، این تفاوت در اعطای تسهیلات و حقوق و مزایا از یک منظر قوی و مستدل برخوردار باشد، اما احساس تبعیض را در کارکنان سپاه پاسداران و به‌ویژه کارکنان ارتش تقویت کرده و موجب کاهش انگیزه نارضایتی و انزوا در آنان خواهد شد.

در صورتی که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ارتش دارای مأموریت‌های مرزی و مرزبانی هستند پرسنل آنها نیز مانند پرسنل نیروی انتظامی می‌توانند مشمول امتیازات بخشودگی هزینه‌های مسکن در مناطق مرزی باشند.